

چشم انداز صنعت کفش ایران در سال ۱۳۸۵

علی لشکری

سعدیا در کوی عشق از پارسایی دم مزن
هر متاعی را خریداریست در بازار خویش
درد عشق از هر که می پرسم جواب می دهد
از که مپرسی؟ که من خود عاجزم در کار خویش
صبر چون پروانه باید کردنت بر داغ عشق
اینکه صحبت با یکی داری نه در مقدار خویش
یا چو دیدارم نمودی دل نپایستی شکست
یا نپایستی نمود اول مرا دیدار خویش
سعدی

اقتصاد ایران و صنعت کفش در سال ۸۴

تولید ناخالص جهان در سال ۲۰۰۵ میلادی با اندکی کاهش نسبت به سال قبل از آن ۳/۲ درصد رشد یافت و پیش بینی می شود که در سال جاری میلادی رشد پایداری در همین حدود یا اندکی بیشتر داشته باشد. رشد ۳/۲ درصدی اقتصاد جهانی یک میانگین کلی است و تفاوت های منطقه ای و کشوری را نشان نمی دهد.

رشد اقتصادی کشورهای پیشرفته کمتر از میانگین و در حدود ۲/۵ درصد بوده و بالاترین میزان رشد، همچون گذشته به آسیا و عمدتاً چین با ۹ درصد و هند با ۷ درصد تعلق دارد.

در ایران نماگرهای اقتصادی بانک مرکزی از روند رو به نزول نرخ رشد تولید ناخالص داخلی کشور در سال های ۸۱، ۸۲، ۸۳ خبر می دهند، به طوریکه سرعت رشد اقتصادی به قیمت پایه از ۷/۵ درصد در سال ۸۱ و ۶۷ درصد در سال ۸۲ به ۴/۸ درصد در سال ۸۳ نزول یافت.

در سال ۱۳۸۴، اقتصاد ایران تقارن اولین سال از برنامه چهارم توسعه اقتصادی-اجتماعی و فرهنگی و اولین برنامه از مجموع چهار برنامه سند

چشم انداز بیست ساله و شروع بکار دولت نهم را در شرایطی آغاز کرد که ناآرامی ها و تنش های منطقه ای و تهدیدهای خارجی و افزایش فشارهای بین المللی برای ارجاع پرونده هسته ای ایران به شورای امنیت از یک طرف و تغییر بافت سیاسی کشور بدلیل تغییرات ریاست جمهوری و تغییر و تحول گسترده نظام مدیریت عمومی در سراسر کشور بعد از انتخابات سوم تیر ماه ۱۳۸۴ در ۶ ماهه دوم سال از سوی دیگر فضای کسب و کار کشور را تحت تاثیر «جو روانی انتظارات» قرار داد بطوریکه «تداوم و تشدید انتظارات» به شدت بر فعالیت های اقتصادی بعد از شروع انتخابات تاثیر گذاشت و موجبات سر در گمی ها و بلا تکلیفی ها برای تولید کنندگان بنگاهای اقتصادی که شناخت درستی از مواضع و سیاست های دولت جدید نداشتند را بوجود آورد.

در کنار این تهدیدها شرایط پایدار و با ثبات بازار جهانی انرژی

در سال ۱۳۸۴ پشتوانه مطمئنی برای تامین منابع مالی مورد نیاز اجرای برنامه های اقتصادی کشور فراهم آورد که از این بابت باید سال ۱۳۸۴ را سال «رکورد تاریخی» تلقی نمود. بطوریکه مجموع دریافت های ارزی کشور از بابت صادرات نفتی و غیر نفتی به مرز ۶۰ میلیارد دلار رسید. و در همین سال نیز ارزش واردات رسمی کشور به حدود ۴۰ میلیارد دلار بالغ گردید.

از آنجا که آمارهای رسمی و مقدماتی رشد اقتصادی ایران در سال ۱۳۸۴ در چند ماه آینده منتشر خواهد شد و علیرغم تغییر جهت رشد اقتصادی در ۹ ماهه اول سال ۱۳۸۴ نسبت به ۹ ماهه اول سال قبل به میزان ۵/۴ درصد طبق آمارهای رسمی بانک مرکزی پیش بینی می شود که نرخ رشد اقتصادی ایران در پایان سال ۱۳۸۴ بدلیل تاثیرات ناشی از متغیرهای «واقعی اقتصادی» و «متغیرات غیر اقتصادی» که براساس انتظارات مردم و فعالین اقتصادی شکل می گیرد بین رقم ۴/۸ درصد سال ۱۳۸۳ و ۵/۵ درصد توقف یابد.

در همین دوره شاخص بهای خرده فروشی با سرعت بسیار کم رو به تنزل بوده است. به عبارت دیگر شاخص کالا و خدمات مصرفی در سال های ۸۱، ۸۲، ۸۳ به ترتیب ۱۵/۸ درصد و ۱۵/۶ درصد و ۱۵/۲ درصد بوده است. آخرین آمار رسمی اعلام شده از سوی بانک مرکزی در زمان نگارش این مقاله حکایت از این دارد که نرخ تورم در پایان بهمن ماه سال جاری به رقم ۱۲/۳ درصد کاهش یافته است.

در همین مدت متوسط شاخص بهای تولید کننده و عمده فروش نیز به ترتیب از رشدی معادل ۹/۷ درصد و ۹/۹ درصد برخوردار گردید که کمتر از نرخ رشد مصرف کننده بوده و نشانگر آهنگ سریع تر نرخ تورم نسبت به رشد قیمت کالای تولید شده و عمده فروش آن می باشد.

در مقابل، نرخ رشد کلیه شاخص های مذکور در دوره ۱۱ ماهه منتهی به بهمن ماه نسبت به مدت مشابه سال قبل کاهش یافته است. نظر به ارتباط متقابل شاخص قیمت مصرف کننده و تولید کننده که معمولاً با تاخیر چند ماهه همراه است و با توجه به روند نزولی رشد شاخص قیمت

پیش بینی می شود که در
سال ۱۳۸۵ صنعت کفش
ایران از منظر تقاضای کل
با رشد دورقمی روبرو شود

تولید کننده انتظار می رود رشد کاهنده نرخ تورم که از تیرماه سال قبل آغاز گردیده همچنان ادامه یابد.

بررسی برخی شاخص های اقتصادی مربوط به صنعت کفش کشور تا زمان تهیه این گزارش حکایت از روند رو به رشد نرخ شاخص بهای کفش مصرفی، شاخص بهای تولید کننده و عمده فروش کفش در سال های اخیر دارد، به طوریکه رشد نرخ شاخص بهای کفش مصرفی (تورم کفش) در سال های ۸۱، ۸۲، ۸۳ و متوسط یازده ماهه اول سال ۱۳۸۴ به ترتیب ۴/۷ درصد، ۷/۹ درصد، ۱۰/۶ درصد، ۱۰/۶ درصد و تغییرات نرخ بهای تولید کننده کفش (قیمت درب کارخانه) در دوره های مورد بحث به ترتیب ۱/۹ درصد، ۴/۲ درصد و ۶/۱ درصد و ۷ درصد و نرخ شاخص بهای عمده فروش به ترتیب ۰/۴ درصد، ۲/۱ درصد و ۳/۱ درصد، ۴/۲ درصد بوده است.

شاخص سهم کفش در هزینه خانوار در دوره مورد بررسی حکایت از متوقف شدن روند نزولی سهم کفش در هزینه خانوارهای شهری دارد. این نسبت از ۱/۸۴ درصد در سال ۸۱ به ۱/۷۶ درصد در سال ۱۳۸۲ تنزل و در سال ۱۳۸۳ نیز بدون کاهش با همین نرخ متوقف شد.

طبق بررسی های به عمل آمده توسط گروه تحقیق آماری مجله صنعت کفش که در همین شماره مجله به چاپ رسیده است. علیرغم آنکه در سال های گذشته رشد هزینه های غیر خوراکی بیشتر از رشد هزینه کفش مصرفی خانوارهای شهری بوده است در سال ۱۳۸۳ شاهد افزایش رشد هزینه های کفش مصرفی نسبت به سال های گذشته و معادل رشد هزینه های غیر خوراکی بوده ایم. این تغییر از مهمترین علل ثابت

بودن سهم کفش در هزینه غیر خوراکی خانوارهای شهری در سال ۸۳ بوده است.

نکته مهم آنکه در حالیکه رشد متوسط هزینه کفش مصرفی در سال ۸۳ به ۸۲ حدود ۲۶/۶ درصد افزایش داشته، شاهد رشد ۳۱ درصد هزینه کفش مصرفی دو دهک پائین درآمدی (۲۰ درصد پائین ترین درآمد کشور) و رشد ۲۶ درصدی هزینه کفش مصرفی دو دهک بالای درآمدی (۲۰ درصد بالاترین درآمد کشور) می باشیم.

سهم کفش در هزینه خانوار شهری در سال مورد بحث ۱/۷۶ درصد و همین نرخ برای ۲۰ درصد پائین ترین درآمد کشور از ۲ درصد در سال ۸۲ به حدود ۲/۱۲ درصد در سال ۸۳ و برای ۲۰ درصد بالاترین درآمد کشور بدون تغییر در سال های ۸۲ و ۸۳ به ۱/۵ درصد رسیده بود.

بررسی های تحلیل حاکی از کاهش سهم کفش مصرفی سه دهک بالای درآمدی به نفع سه دهک پائین و چهار دهک میانی است.

در مقایسه تغییرات تورم کل و تورم کفش در سال های گذشته حاکی از آنست که در صورت کاهش نرخ تورم کل، نرخ تورم کفش افزایش پیدا می کند، بطوریکه در سال های ۸۰ تا ۸۴ روند نزولی تورم کل و روند صعودی تورم کفش مشهود است.

آمار نشان می دهد که هزینه های غیر خوراکی تابعی از تورم کل بوده و هزینه های خوراکی خانوارها روند با ثبات تری طی سال های گذشته داشته است. بطوریکه با افزایش تورم رشد هزینه های غیر خوراکی خانوارهای شهری کاهش می یابد در حالیکه این کاهش برای هزینه های خوراکی ملموس نمی باشد. در مقابل با کاهش تورم رشد هزینه های غیر

خوراکی افزایش پیدا میکند که تاثیرات ناشی از افزایش را در رشد هزینه کفش خانوار شهری مشاهده می کنیم که با توجه به درجه اهمیت بالای گروه های هزینه ای مانند حمل و نقل و ارتباطات و بهداشت و مسکن که رشد آنها در سه سال اخیر بدلیل کاهش تورم از رشد کمتری برخوردار بوده است این فرصت را برای خانوارهای ایرانی فراهم ساخت که با اختصاص منابع محدود خود به مصرف کفش بخصوص در دهک های میانی و پائین منجر به رشد هزینه مصرفی کفش بخصوص کفش های ارزان و توقف کاهش سهم کفش در هزینه خانوار گردد پیش بینی می شود

این رشد در سال ۱۳۸۴ که آمارهای آن معمولاً در سه ماهه آخر سال جاری منتشر می شود همچنان ادامه یابد.

اقتصاد ایران و صنعت کفش در سال ۱۳۸۵

به رغم تداوم تنش های منطقه ای و تحمیل و افزایش فشارهای بین المللی به سبب شرایط پایدار و با ثبات بازار جهانی انرژی و پستوانه مطمئن تامین منابع مالی مورد نیاز برای اجرای برنامه های اقتصادی کشور و با توجه به عملکرد اقتصادی ۹ ماهه گذشته پیش بینی میشود که رشد اقتصادی سال ۱۳۸۴ معادل ۵/۵ درصد بالغ گردد.

دولت امیدوار است با اجرای سیاست ها و راهکارهای پیش بینی شده در بودجه سال ۱۳۸۵، ثبات اقتصادی افزایش یافته و با بهره مندی از فرصت ها و رفع و تعدیل تنش ها، شرایط اقتصادی در سال ۱۳۸۵ بهبود یابد و در نهایت رشد اقتصادی کشور مان در سال ۱۳۸۵ بالغ بر ۷/۵ درصد شود.

در خصوص نرخ تورم دولت پیش بینی می کند که روند کاهش در سال ۱۳۸۵ نیز ادامه یابد بطوریکه نرخ تورم در سال آینده به ۱۳/۵ درصد تغییر یابد.

در خصوص نرخ بیکاری با توجه به جهت گیریهای بودجه و برنامه های در دست اجرا، دولت پیش بینی می کند که در سال ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ به ترتیب ۳/۷ و ۳/۹ درصد به شاغلان کشور افزوده شود و در نهایت نرخ بیکاری در سال ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ به ترتیب ۱۲/۱ و ۱۱/۸ درصد کاهش یابد.

در کنار افزایش رشد اقتصادی، کاهش تورم و بیکاری در سال ۱۳۸۵ دولت برنامه ریزی کرده که ضریب جینی (شاخص چگونگی توزیع درآمد) از رقم ۴۰/۵ درصد در سال ۱۳۸۴ به رقم ۴۰ درصد در سال ۱۳۸۵ بهبود یافته و نسبت درآمد دهک بالای درآمدی به دهک پائین از رقم ۱۵/۳ به رقم ۱۴/۶ در سال ۱۳۸۵ بهبود یافته و همچنین در سال ۱۳۸۵ بدلیل افزایش درآمد سرانه و بهبود نسبی توزیع درآمد، شاخص رفاه اجتماعی به میزان ۷ درصد افزایش یابد.

به نظر صاحب نظران اقتصادی، اقتصاد ایران علیرغم وجود موارد فوق در سال ۱۳۸۵ با چالش های زیر روبرو می باشد:

۱- آثار ناشی از تصمیمات شورای امنیت در پرونده هسته ای ایران با غرب

۲- رشد بالای نقدینگی و بی ثباتی مالی ناشی از بودجه دولت

۳- اثرات تورمی ناشی از رشد حجم و اندازه دولت

۴- کاهش شدید ذخایر ارزی ناشی از برداشت های دولت از حساب ذخیره ارزی

۵- پایداری نرخ بیکاری در سطح دو رقمی ناشی از رشد عرضه نیروی کار و ورود نسل نوجوان و جوان تحصیل کرده به سن بازار کار که با محدودیت تقاضا و فرصت های شغلی روبرو هستند.

۶- رشد بودجه شرکت های دولتی و گسترش حجم و اندازه بخش دولتی

۷- وابستگی قابل توجه بودجه دولت و تراز پرداخت ها به نفت و

در حاشیه قرار گرفتن نقش تثبیت کنندگی حساب ذخیره ارزی

۸- پایین بودن قدرت رقابت پذیری تولیدات داخلی در مقایسه با واردات کالای مصرفی رسمی و قاچاق

۹- افزایش قدر مطلق واردات کالاهای مصرفی ناشی از افزایش واردات

۱۰- پایین بودن تاب و تحمل بنگاه های کوچک اقتصادی که ۹۵ درصد بخش خصوصی مولد را تشکیل می دهد در برابر فشارهای داخلی و خارجی

به نظر نگارنده صنعت کفش ایران نیز علیرغم بهبود برخی از

شاخص‌ها که ذکر آن در سطور بالا اشاره شد در سال ۱۳۸۵ همچنان با چالشهای زیر روبرو است:

- ۱- ورود بی رویه کفش‌های خارجی ارزان و بی کیفیت که بصورت قاچاق وارد کشور می شود تهدیدی مستقیم برای اشتغال و کاهش فعالیت تولید کنندگان کفش کشور است.
- ۲- مازاد ظرفیت تولید کفش در داخل بدلیل عدم تناسب بین ظرفیت‌های تولید رسمی و غیر رسمی با نیازهای بازار داخلی
- ۳- کاهش مستمر رشد صادرات کفش و انواع پایپوش در سال‌های اخیر بدلیل پایین آمدن قدرت رقابتی تولید کنندگان داخلی در بازارهای هدف ناشی از شرایط نابرابر کسب و کار تولید در داخل با خارج از کشور و عدم پرداخت به موقع جایزه کم صادراتی
- ۴- وابستگی قابل توجه تولید کنندگان کفش ایران به بازارهای داخلی و در نتیجه درون گرا شدن اقتصاد کفش کشور
- ۵- فقدان استراتژی تولید کفش برای صادرات بدلیل حاکمیت استراتژی واردات در چهار دهه گذشته
- ۶- پایین بودن سهم صادرات کفش ایران در صادرات غیر نفتی کشور و صادرات کفش در جهان
- ۷- رقابت غیر عادلانه تولیدات کفش داخل با کفش‌های وارداتی

قانونی و قاچاق بدلیل تفاوت سیاست‌های حمایتی

دولت‌ها از صادرات کفش در داخل و خارج

- ۸- بالا بودن هزینه‌های تولید کفش در داخل
- بدلیل تأثیرات منفی ناشی از نرخ تورم دو رقمی در اقتصاد ایران

- ۹- تفاوت چشمگیر سود فروش کفش‌های وارداتی در مقایسه با سود پایین فروش کفش‌های شناسنامه دار تولیدات داخل

- ۱۰- نگرانی تولید کنندگان کفش از پیش

نوبین قانون مالیات بر ارزش افزوده همانند نگرانی‌هایی که اجرای قانون تجمع عوارض برای آنها داشت

- ۱۱- بالا بودن ضریب ریسک سوخت پول در این صنعت بدلیل طولانی بودن دوره برگشت سرمایه و مدت‌های بالا در فروش کفش
- ۱۲- کاهش مستمر سهم هزینه مصرف کفش از سبد هزینه غیر خوراکی خانوار و در نتیجه پایین بودن مصرف سرانه کفش در کشور
- ۱۳- ضعف کارایی شبکه توزیع کفش و در نتیجه انتقال مشکلات بخش توزیع به واحدهای تولیدی

- ۱۴- فقدان بانک اطلاعاتی مورد نیاز در این صنعت

- ۱۵- ضعف استراتژی تولید محصول در بنگاههای تولیدی کفش و

- در نتیجه فقدان استراتژی توسعه صنعتی صنعت کفش ایران
- ۱۶- کیفیت پایین تولیدات برخی از تولید کنندگان غیر شناسنامه‌دار در مقایسه با استانداردهای داخلی و عدم توجه آنها به نوع نیاز مصرف کنندگان

- ۱۷- عدم آگاهی اکثریت مصرف کنندگان کفش از چگونگی استفاده

درست و مناسب از کفش

- ۱۸- عدم انجام تحقیقات علمی لازم برای تعیین ساینز مورد نیاز مصرف کنندگان در مناطق مختلف جغرافیایی و اصلاح قالب‌های موجود بدلیل تغییرات آناتومی «پا» در ۲۵ سال گذشته
- ۱۹- بالا بودن سوابق نیروهای موجود در این صنعت و در نتیجه خطر استهلاک نیروی انسانی
- ۲۰- نبود ارتباط ارگانیک بین صنعت کفش و مراکز آموزش عالی، فنی و حرفه‌ای.

در سال ۱۳۸۵ با فرض:

- ۱- چالش‌های موجود در اقتصاد ایران و صنعت کفش و مدیریت آنها توسط دولت و صاحبان صنعت

- ۲- تحقق برنامه‌های دولت در سال ۱۳۸۵ مبنی بر حمایت از تولید داخل، مبارزه با قاچاق، بهبود نسبی توزیع درآمد، ثبات و یا کاهش نرخ تورم و بیکاری

پیش بینی می شود که صنعت کفش ایران از منظر تقاضای کل با رشد دو رقمی روبرو گردد. بطوریکه شاهد رشد هزینه کفش مصرفی، افزایش و یا ثبات سهم کفش در سبد هزینه خانوار و افزایش سرانه کفش مصرفی بخصوص در دهک‌های میانی و پائین درآمدی و رشد و حداقل ثبات شاخص بهای کفش مصرفی (تورم کفش) همانند سال ۱۳۸۴ و در نهایت بزرگ شدن حجم بازار کفش ایران باشیم.

در سال گذشته در همین زمانها، تولید کنندگان کفش نگران تأثیرات منفی ناشی از پذیرش درخواست عضویت ایران در سازمان تجارت جهانی بودند ولی امروز علیرغم همه مشکلاتی که صنعت کفش با آنها روبرو است، بدلیل اتخاذ

سیاست حمایت از تولیدات داخلی توسط دولت نهم، فرصتی تاریخی در اختیار تولید کنندگان کفش کشور قرار گرفته تا با بهره گیری از فضای بوجود آمده بتوانند با ایجاد تحول در زمینه‌های مدیریتی، فنی، مالی، تولید، مهندسی، بازرگانی، کیفیت، طراحی و مدلسازی، واحدهای تولیدی خود ضمن آمادگی و انجام تمرینات لازم برای ورود به بازارهای منطقه‌ای و جهانی و دستیابی به یک مزیت رقابتی مستمر، فشار فراوان و غیرعادلانه کفش‌های قاچاق وارداتی را که با هدف ایجاد فرصت‌های شغلی برای جوانان خارجی و بیکاری برای جوانان ایرانی از یک طرف و تغییر جغرافیای مصرف کفش کشور به نفع کفش‌های خارجی از سوی دیگر انجام می پذیرد را خنثی نمایند و اقبال مصرف کنندگان ایرانی به استفاده از کفش‌های با کیفیت داخلی بخصوص در دو سال اخیر را که منجر به بهبود تابع تقاضای کل کفش در کشور گردیده است را با استمرار تولیدات با کیفیت و قیمت مناسب و ایجاد فرصتهای اشتغال برای فرزندان آنها تداوم بخشند. انشاا..

خداوند می فرماید:

فان مع العسر يسرا ان مع العسر يسرا

سوره شرح آیه ۶۵